

Posredništvo v dr. Savi 225 pavlatikarna.

Naročnina listu: Celo leto K 120—, pol leta K 60—, četrt leta K 30—. Izven Jugoslavije: Celo leto K 150—. Inzerati ali opra. Ala se za računajo po dogovoru; pri večkratnem inseriranju primeren popust. Upravništvo sprejema naročnino, inserate in reklamacije. — Telefon št. 220.

STRAŽA

Neodvisen političen list za slovensko ljudstvo

Posamezna številka stane 1 krono.

„Straža“ izhaja v ponedeljek, sredo in petek. Uredništvo in upravništvo je v Mariboru, Koroška cesta št. 5. — Z uredništvom se more gov. vsak dan samo od 11. do 12. ure dopoldne. Rokopisi se ne vračajo. — Nezaprte reklamacije so poštarne proste. — Telefon št. 220.

Sl. številka.

Maribor, dne 22. julija 1921.

Letnik XIII.

Svetozar Pribičević.

Svetozar Pribičević je eden izmed tistih redkih politikov, ki se z brutalno silo vzdržujejo na uplivnih mestih. Brezobzirni diktator v vrstah policajdemokracije in najboljši pomagač Pašičev pri ustvarjanju vidovdanske ustave sedi v ministrskem svetu že iz za prve vlade po preobratu. V kabinetu g. Protiča je zavzel ministrski portfelj za notranje zadeve, ki se mu je dozdavnno najbolj priljubil. Vesniču je pri sestavi svoje koalicije ponudil listnico prosvete — in Pribičević jo je sprejel. V Pašičevi vladi se je Pribičeviću zopet zahotelo po policijskem ministristvu. Po težki borbi med demokrati in radikali je zmaga vendarle skrajno strasten demokrat — Svetozar Pribičević. Da je ta človek posebej ena politična strast, nam je bilo znano, skoraj neverjetno pa se nam je zdelo dejstvo, da se je ta vladodemokrat pred Bogom in ljudmi družil v svrhu izvedbe svojih umazanih načrtov z avantgardo prevratnih elementov — s komunisti.

Belgrajski list „Balkan“ sicer ne uživa mnogo ugleda. Mnogo jih je, ki trdijo, da to poloficijno trobilno radikalov vse preveč kriči. Kljub temu pa priznava vsa belgrajska „čaršija“, da „Balkan“ brez stvarnih argumentov ne napade prav nikogar. V 181. številki od dne 18. t. m. je razkrinkal Svetozarja Pribičevića, kateremu predbačiva, da je v Vojvodini ščutil komuniste, ki naj bi s svojo politično agitacijo uničili njegove nasprotnike — radikale. „Balkan“ piše:

„Narodna uprava je leta 1919 obvestila g. Pribičevića, ki je bil v tistem času minister za notranje zadeve, o nameravanem vpadu neke skupine boljševiskih agitatorjev, ki čakajo ob madžarski meji z veliko množino propagandnih letakov. Pribičević pa ni podvzel za preprečitev te agitacije nikakršnih korakov: nasprotno, ko so letaki že krožili po Vojvodini, je Svetozar namignil policijskim oblastem, da naj ne delajo tej agitaciji nobenih sitnosti. Posebno naklonjenost Pribičeviću je užival agitator Laza Vukičević. Na shodih, katerim je prisostvoval zastopnik policijske oblasti, je Vukičević v Novem Sadu pozival na vstajo in pridružitve „k bratom onstran demarkacijske črte (Madžarska je takrat ječala pod režimom Bele Kuna). Policijska oblast ga ni smela aretirati, ker je za aretacijo potrebovala dovoljenje (!), tega dovoljenja pa po izprijčevanju policijskih uradnikov oblast ni dobila niti po preteku dveh mesecev, ko je Laza že davno izvršil — svoj posel ter srečno prispel med svoje „brate“ onstran demarkacijske črte.

Ob priliki pretresa neke Koračeve interpellacije v Privr. narodnem predstavništvu je g. Korač (socijalni demokrat) ministra Pribičevića pred celo zbornico obtožil, da vzdržuje zveze s komunisti. Točno po stenografskih beležkah je rekel: „V Vojvodini — in to na vojnem teritoriju, kjer je proglašeno izjemno stanje — je oblast mirno pripuščala, da se je par mesecev popolnoma neovirano vršila boljševiska agitacija. V Novem Sadu je eden izmed teh agitatorjev odkrito pozival delavce na pobuno. Novosadska policija je zahtevala dovoljenje za aretacijo tega hujšaka in ga ni dobila niti po preteku dveh mesecev, tako da ga ni nihče oviral v svojih agitacijskih poslih.“ Na drugem mestu je Korač ponovil svojo trditve s klicem: „Minister policije je čakal cela dva meseca, predno je izdal dovoljenje za aretacijo tega boljševiska!“

Nato se je oglasil k besedi gosp. Dušan Tušanovič; kot član Narodne uprave je tudi on obtožil Pribičevića radi toleriranja boljševiske agitacije, trdeč, da ga je Narodna uprava že o vsem obvestila, ali on kljub temu ni podvzel nikakršnih ukrepov. Gospod

Tušanovič je izjavil natančno po stenografskem zapisniku sledeče: „Gospod policijski veliki kapetan v Novem Sadu je zatrjeval, da je izdal tiralico za človekom, katerega je osebno obtožil razžaljenja Nj. Vel. kralja in pozivanja naroda na pobuno. Ta človek se spreha že šest tednov po Beogradu. V Beogradu ga „niso mogli najti.“ Sicer je bilo znano, da se nahaja v Beogradu, toda upravnik mesta Beograd ga „po nalogu višje oblasti“ ni smel aretirati.“

S tem je dokazano, da je Svetozar Pribičević z mirno vestjo dopuščal boljševisko agitacijo, ki naj bi po njegovih nazorih in načrtih oslabilo radikalno stranko. V svoji slepi, policajdemokratski strasti se je poslužil najogabnejšega sredstva — zveze s prevratno družaljo, ki je baš v tisti dobi že jedva čakala na ugoden udarec — proti današnjemu družabnemu redu. V Sloveniji so v zadnjem času liberalni mladini že tako pobesneli da istovetijo „klerikalce“ s komunisti ter komuniste s pristaši drugih opozicijskih strank. Da imajo v svoji sredini največjega prijatelja Trockijevih naukov, tega nam še jutrovi seveda niso razkrili. Stranka, ki se hoče s tako nesramnimi sredstvi vzdrževati na političnem površju, je vredna vsega preziranja. Slovenci in Hrvati smo prestali dobo Stürgkha in Tisze, preživeli bomo tudi Pribičevića, vernega slugo madžarskih krvososov.

„Enakopravnost.“

Fraza o ekonomski, kulturni, socijalni, politični in še bogvekakšni „enakopravnosti“ se je izza preobrata do današnjega dne že tako obredila, da med tistimi, ki verno zasledujejo vse pojave v naši državi, ne vzbujajo prav nikakšne pozornosti. Posebno degradacija pa je doživela takozvana „plemenska enakopravnost“, o kateri lahko prav z mirno vestjo izjavljamo da je ni več...

Na shodu zaupnikov demokratske stranke v Zagrebu je pred par dnevi izrekel vrhovni multi policajdemokracije, minister Pribičević, te-le neistinite besede: „Kdor hoče v naši državi kaj doseči, naj pokaže najprej svoje sposobnosti, pa mu bodo odprta vsa vrata in nihče ga ne bo vprašal, kateremu delu naroda pripada.“ G. Pribičeviću, ki ima v ministrskem svetu brez dvoma znaten vpliv, bi navsezadnje verjeli, ako bi se pravočasno ne spomnili imenovanja novega vojnega ministra Zečevića, kateremu je pokojni vojvoda Mišič zabrusil: „Idite, ali ne zaboravite, da tamo imate med potčinjenimi kud i kamo pametnijih i sposobnijih od vas!“ Vojni minister Zečević je član „Bele roke“, v vsej vojski znan kot nesposoben oficir, kateremu bi v urejeni državi težko poverili usodo kakšnega dopolnilnega poveljstva. Kjerkoli je služil, nikjer ni bil na svojem mestu. Nezanje in omejenosti na oni in lokavosti na drugi strani so edine lastnosti in „sposobnosti“, ki odlikujejo tega moža.

Na vsem tem je najznačilnejše, da je Zečević imenovan za vojnega ministra baš istega kabineta, v katerem si je demokratska stranka prilastila največji vpliva. G. Zečević še ni nikdar in nikjer pokazal svojih zmožnosti in kljub temu je danes — vojni minister naše kraljevine! Kje je tu logika?! Ab res nimamo med visokimi častniki niti enega, ki bi se odlikoval s posebnimi sposobnostmi? Ali morajo odločevati pri imenovanjih res vedno in v prvi vrsti le plemenski in strankarski razlogi?

V Mariboru je prevzel v dobi preobrata Slovenec — podpolkovnik Zunkovič, izvrsten vojaški pedagog in priznan kulturni delavec na polju slov. jezikoslovja — vodstvo vojaške realke ter jo v prav kratkem času dvignil na

višek vzornosti in discipline: postala je najboljši učni zavod te vrste v vsej državi. In kaj se je zgodilo? Ze pred pričetkom drugega solskega leta v — „svobodni“ Jugoslaviji je vojno ministristvo odpoklicalo Slovenca Zunkoviča, na njegovo mesto pa je prišel kavalerijski polkovnik Mlastimir Jakovljevič. Ali bi Slovenec res ne smel biti v Sloveniji nikjer na vodilnem mestu? Komandant dravske divizije v Ljubljani tudi ni Slovenec in bili bi zadovoljni, ako bi se na tem mestu nahajal vsaj Hrvat.

Isto je s komisariji železniške policije. „Epoha“ od 18. t. m. poroča, da je postavljen za privremenega komisarja železniške policije na Jesenicah neki Vojislav Djurovič, v Gornji Radgoni pa Joza Karabajič, oba seveda Srba. Ab res nimamo slovenskih policijskih uradnikov, ki bi zasedli ta mesta? Saj so slovenski uradniki v pretežni večini policajdemokratskega mišljenja in je strah belgrajske vlade pred „nepouzdanim činovništvom“ popolnoma brezpomemben. O imenovanjih v carinski službi, tej nekrotični — rak-rani na upravnem telesu naše države, pa raje molčimo.

Prišli smo torej do zaključka, da je brezvestna strast parizanov okoli „državotvornih“ strank poteptala poleg socialne in gospodarske tudi plemensko enakopravnost. Temu se navsezadnje ni čuditi, kajti vlada, ki sučajno kričari našo državo, se v polni zavesti opira na vidovdansko ustavo. To ustavo je ustvarila heterogena koalicija demokratov in radikalov, torej pristašev dveh najmočnejših srbskih strank. Slovenski demokrati, samostojneži in muslimani so igrali v vidovdanski tragikomediji le uborno vlogo plačanih statistov, tvorili so plačano štafžo. Za odlična mesta, težke svote in pristransko rešitev agrarne reforme so z glasovanjem za vidovdansko ustavo prizadejali plemenski enakopravnosti težak udarec.

Neželite se spominjamo časov, ko nam je Dunaj vsiljeval nemško uradništvo, ki se je nad nemščine neukim ljudstvom zadiral prav po tevtonskih metodah. Nad Hrvatse so Madžari po-

siljali svoje eksponente. Tisti časi so minuli, otresli smo se nemško-madžarskega birokratizma. Napočila je sicer invazija napolizobraženega uradništva iz južnih delov naše države, ki bo v gotovi meri škodovala državni ideji, nikdar pa ne bo dosegla onih ciljev, za katerimi stremijo gospodje v naši prestolnici. Slovenci in Hrvati smat trajo premeščenja in imenovanja srbskega uradništva v naše kraje kot — skrajno nezaupnico slovenskemu ter hrvatskemu uradništvu, ki je ustvaritev skupne domovine gotovo pozdravljalo z največjim oduševljenjem. Slovensko uradništvo se nahaja ponajveč le v nasprotnih taborih in bi pravzaprav ne imeli povoda, se zavzemati za njegove interese, ki jih je ravno v pogledu centralizacije tangirala vidovdanska ustava.

Sedanja ustava, ki omogoča plemensko nadvlado in pobija enakopravnost dveh plemen, je provizorij, kateremu mora v izvestnem času slediti trajen fundament nadvse predrage in celokupne domovine. Upajmo, da vstane z revidirano ustavo obenem tudi plemenska enakopravnost med Srbi, Hrvati in Slovenci.

Dobro zastopstvo.

„Gazette Franko-america“ iz New-Yorka poroča, da je ameriškano državno predsedništvo v Washingtonu odreklo exequatur SHS generalnemu konzulu Saviču v New-Yorku, ker je na različne načine teroriziral čitance v New-Yorku izhajajočega hrvatskega glasila „Narodni list“ in pa trdke, ki v tem listu inserirajo. Mož ima visoko šolo Pašič-Pribičevićeve policajdemokracije, pa se je zmotil v mislih, da se dajo te metode povsod tako izvajati, kot v Jugoslaviji. Sicer pa to ni prvi konzul, s katerim so se naši državotvorniki nesmrtno blamirali pred celim kulturnim svetom. Naša demokracija je pač nekaj čisto posebnega, nikjer nimajo za njo smisla, njeni prvaki v Jugoslaviji pa le ne odnehajo, temveč jo vijejo in vlečejo naprej.

„Nek se čuje, nek se zna“, kaj smo mi in kaj znamo.

Pravica močnejšega — dvojna politika demokratov.

V ilustracijo naših demokratov hočem navesti samo par primerov. Kako se hlinoji demokratski agitatorji in voditelji po raznih shodih, je znano. Obhujljajo volilem vse mogoče, uporabljajo razne fraze in udrihajo po duhovnikih, da bi si pridobili glasov.

Oglejmo si to družbo malo bližje. Ni še dolgo od tega, kar sem slišal znanega demokrata (če ga smem tako imenovati) in urednika policijsko-demokratskega glasila, v družbi, kjer se je debatiralo o politiki, izjaviti: „Idealisti so norci. Idealizma ne poznam. Človek mora iti preko mrtvih in živih trupel, ne oziraje se ne na desno ne na levo, brez ozira na morebitne žrtve, na trpljenje drugih, ne izbirajoč sredstev, če treba tudi smrt drugih, samo da doseže svoj končni cilj — korito. Velja samo pravica močnejšega. Ako je kdo drugi močnejši, pa naj poskusi. Vse drugo so samo fraze, da človek to doseže. Ako je kdo na poti, se ga sme tudi ubiti, samo da nihče ne vidi. Poznati mora takozvano dvojno politiko, eno za nedelje, drugo za delavnice.“ Dvojno politiko misli tu na ta način, da se ljudem hlino, drugače pa sama dela. Kratko se to imenuje hlinavščina. Tudi ne gledajo na narodnost. Lahko si največji nasprotnik naroda in države, ti to ni štetjo za zlo, ako si organiziran v Jedesarski stranki in si član Sokola (kjer ti niti slovenski ni treba znati). Ako si pa najboljši državljani, največji narodni delavci, organiziran pri Slov. ljudski

stranki, te vse tvoje narodno delo ne reši očitka izdajalca. „Slov. Narod“ z dne 16. t. m. je poročal o nekem slovenskem odvetniku I., ki je zagovarjal zagrizeno Nemko in bil od državnega pravdnštva opozorjen na to. — „Narod“ je poročilo svojega dopisnika očitno preduragal, ker doslovno se je ta znani demokrat-Sokol dr. Irgolič izjavil: „Zagovarjam obdolženko, ker je bila ovađena in tudi bom vedno zagovarjal vse Nemce (ne Slovencev) (kot v „Narodu“), dokler se jim bo godila taka krivica, kot se jim godi danes.“ „Narod“ sam je torej prinesel poročilo o značajnosti svojega pristaša, sau o s to razliko, da je zamenjal Nemce za Slovence, s čemur izgubi celo poročilo smisel. Kaj porečejo k temu njegovi kolegi? Kaj bratje Sokoli? Vedite, gospod zagovornik, da s takim nastopi škodujete mnogo celokupnemu narodu, ker zgubi vero v pravo narodnost voditeljev in roma v vrste internacionale, kar se pri sodanjem žepnem patriotizmu demokratov voditeljev ni čuditi. Je sicer še par značajnih mož, ki pa na vodstvo JDS nimajo vpliva. Podoben slučaj je bil pri znanem zagovorniku K., ki je v zadnjem momentu iz straha pred javnostjo zagovorništvo odpovedal. Pa pa ne opravičuje njegovega dejanja.

Djber demokratski steber je tudi znani solastnik mariborskega demokratskega glasila, ki sedi na precej važnem mestu v Mariboru. Ta gospod je svoječasno v Trstu na neki slovensko-hr-

atski prireditvi zapovedal odstraniti slovenske zastave in soprogo učitelja H. oznerjal s „sciavo“, zapodil ven, češ, da tu ne trpe srbofilstva. Ker se dotična gospa nahaja še v Primorju, ne more zaenkrat nastopiti dokaza resnice. Prišel pa bo čas, ko gospodu svetniku ne bodo tudi demokratiški listi in za brezdjelje plačani profesorji mogli pomagati. Svaka sila do vremena. Napadate duhovništvo, da ni narodno. Gospodje, vprašajte Primorco, in pogledajte malo v kolone tudi svojih listov ter tržaške „Edinosti“ in videli boste, da so duhovniki edini, ki neustrašeno vztrajajo na svojih mestih, kateri največ trpe in so izpostavljeni največjim preganjanjem, med tem, ko vi tu napadate in po kavarnah na račun ljudskih žuljev popivate ter zabavljate čez vse, kar ne trobi v vaš rog. Ravno v začetku omenjeni demokraciji, pravzaprav, da delajo to samo radi sebe in da imajo gotov cilj. Gospoda, če je to tudi res, je pot, po kateri hodijo, bolj idealna in obonemu blagru koristna, nego vaša. Nam je narodnost le samo sredstvo v dosego korit. Narodnosti v pravem pomenu besede ne poznate. Narodnost vam je samo molzna krava! Znani velepodnikar v P. — — — dr. F. je vzel v zagovorništvu največje nasprotnike države, uslužbenca ve leposestva grofa H., katere je hotela merodajna oblast odpuštni radi njihovega nemškega prepričanja, ker spadata celo v Nemško Avstrijo. Slovenci morajo pa brez posla tavati in siražati radi žepnega patriotizma takih odvjetnikov. Kako kruto se je varal tu pesnik V., ko je zapel: „Slovenec — tvoja zemlja je zdrava —“, kar se pa danes ne more več trditi. Slovenska zemlja je bolna, ker jo okružujejo demokracije s svojim brezmejnim koritarstvom.

„Demokratska stranka mora propasti, ker dela nepošteno“, je rekel demokrat-urednik. K.

Politični pregled.

KRALJEVINA SHS.

G. Miklavž Pašič še vedno brez oddiha predseduje ministrskemu svetu. Sam Pašič se zanima za naše razmere ob albanski meji in je o teh obsejnih razmerah tudi poročal ministrskemu svetu. Pašičevemu albansko obsejnu zanimanju se pridružujeta tudi notranji in vojni minister.

Naše notranje državno posojilo se bo po večini porabilo za obnovo našega železniškega omrežja, vsaj tako so sklepali naši gg. ministri.

Ministrski svet je ukinitel naredbo o trgovini z valutami in devizam. Odslej je dovoljena trgovina z vsemi tujimi valutami in devizami.

V Beogradu se vrše predpriprave za trgovinsko pogodbo med našo kraljevino in Francijo.

ALBANIJA.

V Albaniji, v deželi večnih nemirov, je izbruhnila revolucija. Vladili so se uprli rodovi severne Albanije, zlasti Miriditi, ki so proglasili ustanovitev lastne republike. Ze nekaj dni vlada v teh krajih silno klanje. Vstasi so zapodili v beg vse vladne čete. Italija pošilja v Albanijo velike množine municije, kot 6 topov, 14 strojnic in 600 zabojev druge municije. V zvezi z vstajo je proglašena splošna mobilizacija vojaških obveznikov od 18. do 40. leta. Z sprčo teh dejstev bo morala tudi naša vlada storiti primerne korake, da si pravočasno zavaruje svoje meje, da albanski pustolovci ne bodo udrili na naše ozemlje ter ropali in požigali.

MADZARSKA.

Madžarska vlada je izdala naredbo, v kateri razglasa, da se bodo listi deli trianonske mirovne pogodbe, ki se nanašajo na vojsko, na mornarico in plovbo, izvršili pod nadzorstvom posebnih komisij vrhovnega sveta. Vse tozadevne stroške nosi ogrska vlada. Na poslaniški konferenci v Parizu se je dne 21. julija t. l. vršila konferenca o vprašanju izvedbe trianonske mirovne pogodbe. Te konference se je udeležil tudi ameriški poslanik Herrick. Določili so, da bo postala trianonska mirovna pogodba

veljavna prihodnji teden, kajti izmenjava listin se bo izvršila dne 26. t. m.

GORNJA SLEZIJA.

Razdelitev Gornje Slezijske v krogih francoske zbornice se zagotavlja z vso resnostjo, da je prišlo glede razdelitve Gornje Slezijske do popolnega sporazuma med Anglijo ter Francijo. Nemčija bo baje dobila 10 severnih in zapadnih okrožij ter Gliwice, Hindenburg, Velike Strelice ter Tarnovce, Poljska pa Bytom, Katowice, Krolewsko Huto, Pštino in Rybnik. To črto označujejo že kot končno veljavno. Berofinski listi so pa mnenja, da ta delitev še ni končno veljavna. Da se delitev Gornje Slezijske izvrši na gori označen način, bo poslala Francija po dve diviziji pehote in konjenice v Gornjo Slezijsko, Italija pa dva polka.

Veliki prvoboritelj Poljakov Korlanti je prišel dne 18. jul. v Pariz, kjer je bil navdušeno sprejet. Korlanti je izjavil, da bo vrhovni svet vprašanje, glede Gornje Slezijske pravično rešil.

IRSKA.

Vsa znamenja kažejo, da se boste Irska in Anglija v najkrajši dobi sporazumeli. Angleški listi javljajo, da bodo pogajanja med De Valero in Lloyd Geomgom končana že v sredini prihodnjega tedna. De Valera je baje izjavil, da se Anglija in Irska še nikoli nista tako složno pripravili na medsebojni mir. Glede Ulstra, je izjavil De Valera, ne more biti govora o kakšni neodvisnosti, ker je provinca Ulster integralni del Irske, pač pa imajo Ulsterci pravico do avtonomije v okviru irske republike.

GRSKA.

Grki so začeli proti kemalistom tokrat celo po turških vojnih poročilih uspešno ofenzivo. Turki so na umiku in Grki so prodrli do črte Jenişehir — Kasan Paša.

Politična poročila.

p Konferenca opozicijskega bloka. (Informacija „Jutarnjega lista.“) Blok opozicijskih strank se bode v svrhu konferiranja sestel dne 30. jul. Pred konferenco se bo pozval še tudi Jugoslov. klub, da odpošlje svoje delegate na konferenco. Na tem sestanku se bo definitivno organiziral opozicijski blok, ki bo stopil v tesnejše zveze s srbskimi opozicijskimi skupinami in pristaši g. Stojana Protiča. Ako bi se delavna opozicija ustvarila, potem bi tudi Radič sodeloval in prišel v Beograd. Ker bi temu bloku na delovala dr. Ante Trumbić in Stojan Protič, torej dve odlični osebnosti, bi brez dvoma prišlo do urejenih parlamentarnih razmer. Govori se o dvema močnima blokoma, ki bi, med jaje se, prevzemala vso oblast. Konferenco opozicijskega bloka pričakujejo v vseh političnih krogih z veliko napetostjo.

p Nova nasprotstva med Demokrati in radikali. Demokrati so sklenili, da se ima koncem septembra odnosno začetkom oktobra vršiti plenarni kongres stranknih pristašev. Na kongresu bodo predvsem razpravljali o razdelbi oblasti, ker je projekt o parcelaciji Hrvatske trčil na splošni odpor. Skupina, ki se formira v okvirju demokratske stranke proti Svetozarju Pribičeviću, je mnenja, da je prišel čas, da se najuplivi njegove osebnosti zmanjša. Radikalci so demokratom zamerili ono mesto v proglašu demokratske stranke, ki pravi, da je demokratska stranka imela v narodu večino, a je na dan volitev ni zamogla priboriti. Radikalci vidijo v tem poizkus demokratskih ministrov, ki se izigravajo kot nekaki voditelji današnje vladine politike. Čim mine letna sezona počitnic, pride med obema glavnima skupinama v vladi do ostrega obračuna, ki lahko rezultira z razkolom v obeh strankah, ni pa tudi izključeno, da se ustvari nov blok brez enega dela demokratov (samostalcev) in Protičevcev, kateremu bi zopet načelovala Pašič in Pribičević.

p Samostojni zborujejo. Samostojno polni obraz pesniškega Mrmolja, se je svedel v rdečih barvah na shodu slabostnejšev pri Sv. Jurju ob Ščavnici 17. t. m. Gosp. Mrmolja si je prignal seboj slabostnejega oprdo harmonika-fabri-

kanta Simoniča od Sv. Urbana. Poslanec Mrmolja je vejal slamo o centralizmu in avtonomiji. Prav dobro je razložil, da pomenja centralizem nadvlado Srbov, avtonomija pa samostojnost Slovenije. Mrmolja je kot goriški begunec zdeloval Kranjce, češ, po centralistični ustavi se bomo Štajerci vladali sami! V resnici pa po centralistični ustavi nam Štajercem ne bodo vladali Kranjci, pač pa Srbi! — — Mrmolja se je hri navsko zavzemal za verski šolski pouk, pač pa prepovedoval duhovščini politiziranje. Na jurjevškem shodu sta se pa Mrmolja in Simonič posebno pokazala kot kavalirja ženskega spola. Mrmolja je rekel: Če bi njegova žena drugače mislila ali celo drugače volila, kakor on, bi jo kar naklofotal. Kaj ne da, prijazen mož svobode! Še svobodnejši pa je drugi, namreč Simonič! On pa ima doma pri Sv. Urbanu svojo ženo od časa do časa zaprto v Krmlenšaku; ko pa ji postane dolg čas, pa jo pride božat s kolum. Prav po-turško! Če ne verjamete, pa pojdite vprašat sosede k Sv. Urbanu. Oni bi vam vedeli pripovedovati še vse lepše reči. Toliko smo vam morali povedati, da boste vedeli, kakšna dva samostojna junaka ste hodili Jurjovčani poslušat zadnjič k Repenšku.

p Zanella sestavlja reško vlado. „Jutarnji list“ poroča iz Bakra: V par dnevih bo na Reki sestavil Zanella novo vlado. Poleg avtonomistov bodo vstopile v vlado tudi druge stranke. S sestavo reške vlade je v zvezi obonem tudi odhod italijanskega komisarja Foschinija v Italijo. Zanella bo imenoval enega svojih prijateljev za komandanta mestne obrane.

Dnevne vesti.

d Rešitelj v sili! Povsod po časopisu čitamo naznanilo, da je nastopila za našo žurnalistiko ona presneti deba kislih kumarc, ker ni parlamenta in sploh politično življenje ter gibanje stoji. Ubogi časnikarji vladnih strank se v tej neprijetni dobi love okrog po svetu kot muhe v pajčevini. Ravno v tej dobi kislih kumarc nam pride kot rešitelj iz Beograda — sam minister dr. Kukovec, ki bo poročal dne 30. t. m. v Mariboru na velikem shodu JDS o ustavi. Drugi dan bo govoril na shodih v Ptuju in v Ormožu. Prihod. g. ministra in njegov govor o ustavi bo važen dogodek v našem krajevnem političnem življenju. Tako „Tabor“ od dne 21. t. m., ker se veseli, da bo lahko ponatisnil dr. Kukovečeve otrobe. Dr. Kukovečeva govorniška griža, zaletavost, nelogika in bedasta prerokovanja so za žurnalistiko to, kar med za čebele. Torej na svidenje, g. minister, veselita se vaših besed „Tabor“ in „Straža“, ker za dobo kislih kumarc je prikladna le samo telesno obsejna in duševno vofla ministrska osebnost g. dr. Kukoveca.

d Celjskega JDS shoda, na katerem bo jokal mili nam minister egoistične socialne politike, se morajo udeležiti vsi nad 18 let stari člani demokratske stranke. Tako „Nova doba“, da ne bi g. Kukovec v svojem govoru preobračal moralnih kozolcev, in počuval mladoletnih. To vest beležimo na plat stroge morale, kateri se hoče monda v bodoče posvetiti „Nova doba.“

d Nobena vas ne sme ostati brez lokalnega JDS odbora, naznanja za „Jutrom“ „Nova doba“, ker je to parolo izdal glavni odbor demokratske stranke. Ko ljudje čitajo tako bedaste organizatorične kliece slovenske stranke dveh možičov, pravijo: Da uši kašljajo in žabe lajajo!

d Politična poštenost dr. Vošnjaka. Univerzitetni profesor navažno ne menja kar čez noč svojega prepričanja. Ina pač dovolj prilike, da si to svoje prepričanje utrdi. Je težko verjetno, da bi mož, v najboljši svoji dobi, ki je svojo stvar dobro proučil, spustil par knjig na svečlo, radi svojega prepričanja moral iz domovine, da bi torej to svoje prepričanje naskrat menjal, ker je spoznal, da je napačno. Za tak duševni preobrač ni pri dr. Vošnjaku prav nobenega povoda. Kaj bi pač moglo uplivati na njega, da je bil v dobi životarenja konstante (dobi sedem mesecev) prisel do prepričanja, da je Jugoslavija mogoča le v centralizmu. Kdor je ta

čas (1919 do 1921) le malo zasledoval politiko v Jugoslaviji, je moral priti do fakta, da bi dogodki razvoja Jugoslavije mogli Vošnjaka v njegovem prvotnem avtonomističnem mišljenju le še utrditi. To bi bila poštena pot za resnega moža — profesorja in politika. In dr. Vošnjak! Prva štev. „Jugoslavije“ (Ljubljanske) po tiskarskem štrajku 1919 je prinesla v uvodniku pogovor urednika z dr. Vošnjakom. Tam so tiskane besede: „Dr. Vošnjak je trdno prepričan, da je v Jugoslaviji mogoče edino le decentralizem.“ Isto je izrazil na shodu začetkom meseca novembra 1919, katerega je sklicala JDS v Narodni dom. Tam je rekel v svojem govoru: „Da je on (Vošnjak), trdno prepričan, da bo Jugoslavija obstajala samo tedaj, če bo decentralizirana, avtonomistična. Slovenci bodo imeli vodilno vlogo v državi.“ In sedaj? Dr. Vošnjak je danes trdno (!!) prepričan, da je Jugoslavija mogoča le v centralizmu. To svoje trdno prepričanje je dokazal z glasovanjem za ustavo. Ali je dobil za svoje „trdno“ prepričanje kakšno plačilo. Da! On je poslanik SHS države v Pragi. Jasno, kot beli dan, da je mož prodal to svoje „prepričanje“ za mesto poslanika. Pričakovati nam je po dosedanjih izkušnjah, da bo krona v Zürichu spet padla, ko pride dr. Vošnjak v Prago na svoje poslaniško mesto.

d Poverjenika Dolfeta Ribnikarja je povijanje od tržnega nadzornika do sekojskega šefa v IV. činovnem razr. tako iznenadilo in presenetilo, da je odpotoval za več tednov, da se se vzivi in privadi svoji novi vlogi.

d „Jutro“ že zopet vidi strahove. V politični beležki „Klerikalni načrti“, se sklicuje na informacije „Jutarnjega lista“ in poroča o neklih posvetovanjih med dr. Korošcem, zajedničarji in Radičem. Pozabljiva gospoda okoli „Jutra“ naj se blagovoli spomiti, da je pred dnevi še sama prinesla vest o potovanju dr. Korošca v Karlove Vane. Dr. Korošec se nahaja v Karlovih Varih in je nemogoče, da bi se v Zagrebu pogovarjal z Radičem in zajedničarji. Jutrovcu se podobni onim, ki slikajo hudice na steno.

d „Kdor zna, ta zna!“ Izvedeli smo si čajno, da uporabljajo razni židovski interesi pri občeivanju z našimi cariniki prav dobro zamišljeno gestikulacijo, s pomočjo katere se „zadunijo“ glede višine neizogibnega ter za našo državo škodljivega, še bolj pa sramotnega „bakšiša.“ Ako interesent ne dobi hitro svoje „robe“, se najprej informira o „nadležnosti“ — kompetenci — tega ali onega činovnika. Nato se mu predstavi ter ga roti, — uporabljajoč pri tem vse registre svojega obsejnega znanja in židovske rutine — naj mu izposluje čimprejšnjo rešitev zadeve. Carinik seveda skomignje z ramo: „Trebalo čekaš, brate! Vidiš, da imam puno posla!“ — Zdaj prične zanimiva gestikulacija. Interesent roti činovnika ponovno, pri tem pa mu poriva vso petorico razprtih prstov ene roke venomer pod nos; (seveda na svoj kavalirski način, ki ne more vzbuditi med očividci nikakih pomislekov). Činovnik: „Ne mogu, brate!“ Carinik se pa s petimi prsti ne zadovoljava in mu z obema rokama dokazuje, da je 5 (5000 dinara) pre malo, „treba još 5 pa onda bit će sve u redu!“ Interesentu je pa 10 preveč in v isiem hipu že lahko opaziš 2—3 prste skrčene, kar pomeni, da mu ponuja (cariniku) 7—8000. Nazadnje se carinik uda, kupčija je končana. Ze kmalu nato izplača interesent cariniku na ta način „določeno“ svotico, ne da bi kdo slutil, kedaj in na kak način sta kupčijo perfektilurala. Javnost, javnost, kedaj boš pogledala za kult-se naše gnile uprave!

d Uniforme se sramujejo. Carinski uradniki slovenske narodnosti se sramujejo znane „hohštaplarske“ uniforme z zelenimi našivi. Ako ga vprašaš, kje da je uslužben, ti bo v zadregi in nekoliko sramežljivo odgovoril: „Na kolodvoru!“ Smrdeti mora že prav pošteno okoli naših „Kr. carinaric i. l. l. reda“, če poseduje pošteni del uradništva toliko dobre zavesti, da se sramuje službene uniforme. „Lepa naša...!“

d Direktni vozovi na progi v Celovcu se ukinejo. Naša vlada je ukinita direktne vozove na progi Wolfsberg — Klagenfurt preko Labuda in Pliberka in na progi Graz — Klagenfurt preko

ga (teharskega) odseka. Tudi člani sosednih odsekov so dobrodošli. Bog živi! — Odbor.

o Celjsko orlovsko okrožje. Bratske odseke prosimo, da nemudoma vrnejo vprašalne pole glede okrožne prireditve celj. orl. okr. v Rimskih Toplicah, dne 7. avgusta l. l.

Novejše.

Ministra Draškoviča je ustrelil 26letni brezposelni mizar-ski pomočnik Alija Alijagič iz Bjeline v Bosni. Atentatorja so odpremili v zagrebske zapore. Alijagič je izjavil, da ga je k atentatu nagovarjal srbski akademik v Zagrebu Dragoljub Celjakovič, rodom iz Bjeline. Celjakovič mu je dal 300 dinarjev in brovning, ter ga poučil v streljanju. Zagrebska policija je aretirala tudi Celjakoviča, ki zaničuje sokrivdo. Oba sta prepričana komunisti. Alijagič je muslimanske veroizpovedi. Ko ni mogel dobiti dela, ga je Celjakovič uveril, da je to posledica obznane, koje avtor je ravno Draškovič. Atentat najodločnejše obsojamo.

Zadnja seja ministrskega sveta. Danes, dne 22. t. m., se vrši v Beogradu pred odhodom ministrskega predsednika Pašiča na Češko zadnja seja ministrskega sveta, v kateri se bodo bavili pred vsem z važnimi upravnimi vprašanji.

Širite katoliške liste!

Lepa državotvorna prikazen

od včeraj in danes je »sekretar« mariborske carine — prej »Fritz«, sedaj Miroslav Vavroh. Prozet državotvornega duha je spravljal ta gospod slovenskega privatnega uradnika pred sodnijo, ker je zahteval od njega slovensko uradovanje in ker se ni zadovoljil z njegovo samoniklo srbščino združeno z veliko aroganco. K »Slovenčevem« poročilu od 19. t. m. v tej zadevi je potrebno v karakteristiko tega carinika posebej in današnjih razmer v obče, povedati še to: Vavroh je kot avstrijski provijantni oficir prošil za sprejem v jugoslovansko vojsko. Bil je odklonjen, ker so posredne slovenske vojaške oblasti opozorile voj. ministristvo na njegovo, prošnji priloženo

zrelostno spričevalo iz mariborskega učiteljskega od leta 1909/10, ki kaže, da se je učil slovenščine kot neobligatnega predmeta, to se pravi, da se je bil vpisal za Nemca. Torej z vojaško službo ni bilo nič, Vavroh pa le ni bil v skrbeh, ker je že prav dobro proučil današnje razmere polne šarlatanstva in talmipatriotizma. Kakor je poprej izborni igral hudega nemškega »Fritza«, tako se je sedaj prav hitro uživel v ulogo strogega srbohrvatskega »Miroslava«. Potrkal je na prava vrata, poiskal si dobro protekcijo — kako sorodno dušo in danes čvrsto podpira državo kot carinik z arogantno pozo, preziren pogled skozi monokelj: »govori srpsko, da te ceo svet razumi ali ajd' napolje — * Blagor državotvorni mentaliteti, ki take prikazni privoljuje kot muhe na med, gorje pa narodu, ki jih z žulji in znojem redi in masti.

* Možakar je pravzaprav carinik IV. klase, ker mu pa to preniklo zveni, si je samostojno nadejal naziv »sekretar«, čeravno ni taka šarža pri mariborski carini predvidena. Kot bistra glava je skušal to šaržo seveda sam upeljati: vsedel se je enostavno v upravnikovo predstoba, na vrata napisal »sekretarijat« in ljudem, ki so hoteli k upravniku, zabičeval, da se morejo najprej pri njem

javiti. Kolegi — kolikor je pač razumnih in kulturnih — se njegovemu namišljenemu »sekretarstvu« smejijo, s strankami pa vendarle postopa kakor mu drago kot »bog svih bogova« — sekretar.

Desetmesečni kmetijsko-gospodinjski tečaj v zavodu šolskih sester v Mariboru se prične dne 16. septembra t. l.

Stan in oskrbo imajo gojenke v zavodu. Prošnje za sprejem je vložiti do 10. avgusta t. l. vodstvu kmetijsko-gospodinjске šole v Mariboru. Prošnji se morajo priložiti: krstni list, domovnica, zdravniško spričevalo, odpustnica od nosno zadnje šolske spričevalo, ter izjava staršev oziroma varuha, s katero se ti zavezujejo plačevati stroške šolanja. Za sprejem je potrebna starost najmanj 16 let in z dobrim uspehom dovršena ljudska šola. Oslubnina znaša mesečno 350 kron, razun tega mora vsaka gojenka letno prispevati še določeno množino živil. Radi pogojev prehrane in drugih podrobnosti se je obrniti na vodstvo kmetijsko-gospodinjске šole v zavodu šolskih sester v Mariboru. 414-517

Izgubila se je ročna kvadranta torbica iz št. lila do špilja. Vsebina ura zapustnica, legitimacija in nekaj malenkosti. Pošten najditelj se prosi, da odda proti nagradi v Ciril Metodovi ulici 10. Studenci pri Mariboru. 2-2 415

Kuhanega masla kupi vsako množino po najboljši dnevni ceni K. Robaus, pek, Maribor, Koroška cesta št. 23 2-3† 964.

Trgovina z mešanim blagom na deželi se išče v nakup ali najem. Ponudbe sprejema iz prijaznosti Ivan Hajny, Maribor, Aleksandrova cesta 45. 1-3 419

1 polovnjak sadjevca prodaja Fran Črepinko, Pobrežje, Zrkovska cesta 43. 420

Pohišstvo raznovrstno, posodaj, kozarci, šivalni stroj i. t. d. se bodo prodajali na dražbi v nedeljo ob 15. uri v Konradovi hiši Vrhov dol. Pojasnila se dobe v Mariboru, Slovenska ulica 24, pritičje na desno. 416

Pohišstvo iz trdega lesa se prodaja po zelo nizki ceni. Oglasiti se je pri hišniku v Gregorčičevi ul. 14, Maribor. 421

Pozor!

Edina tovarniška zaloga: Plachte impregnirane, za vozove
2 m široke, 3 m dolge K 888—
3 » 4 » » 1880—
3 » 5 » » 2250—
4 » 4 » » 2400—
4 » 6 » » 3500—
druge velikosti poljubno v par dneh.

Konjske dežne plachte s kumet-špico,

v treh velikostih na razpolago po tovarniških cenah. Pošiljatev po pošti na vse kraje. Edinole pri

Alojzij Gnušek, Maribor, 1 Glavni trg št. 6. 417

Inserirajte v Straži!



Velika zaloga vsakovrstnih UR in verižic, prstanov, uhanov, ter jedilnega orodja itd. 5-7†

Vsa v to stroko spadajoča popravila izvršujem točno in po ceni
Lovro Stojec, urar, Maribor, Jurčičeva ul. 8 (Edmund Schmidgasse). 314

Telefon 344 Telefon 344

Carinsko posredništvo F. & A. UHER

Maribor, Slovenska ulica št. 8

se priporoča za izvrševanje vseh carinskih poslov. Cene zmerne, točna in kulantna postrežba. 2-5 394

Samostojno kontoristinjo 399

sprejme tovarniško podjetje v bližini Ljubljane. Naslov pove upravništvo.

Pokvarjena in oikasta VINA

kupi tvrdka **Anton Tonejc in drug,** Maribor, Mlinska ulica 23. 2-2 397

Slovenska Matica

je izdala ravnokar kot izredni izdanji dve knjigi in sicer: Pavla Golie lirsko zbirko »Pesmi o zlatolaskah« in Frana Finžgarja ljudsko dramo »Razvaline življenja«. Člani Slovenske Maticе, ki so za tekoče leto že poravnali članarino, in ustanovniki dobe omenjeni knjigi broširani po 18 K in vezani po 24 K. Za druge, ki niso matični člani, je cena broširanih in vezanih izvodov za 6— K višja. Od knjig, ki jih ima Matica še iz prejšnjih let v zalogi, opozarjamo na Dostojevskega-Levstika »Zapiske iz mrtvega doma« (20 K), Radivoja Peterlina-Petruške pesme »Po cesti in stepi« (8 K), dr. Fr. Detele »Tujski promet« (16 K), Ksaverja Meška zbirko novel »Slike« (16 K), Zovke Kveder-Demetrovič povest »Njeno življenje« (12 K), Etbina Kristana sanjsko zgodbo »Pertinčarjevo pomlajenje« (12 K), ter še na razne zvezke Zabavne in Knezove knjižnice, na razne »Zbornike« itd. Pri nakupu matičnih knjig imajo Matičarji 25% popusta. — Za tekoče leto so štiri knjige, ki izidejo kot redna izdanja, do malega dotiskane. Letnina znaša 40 K. Prosimo vse tiste člane, ki za letos še niso plačali članarine, naj to čimprej store. Vse druge pa vabimo, naj se blagovolijo pridružiti krogu članov »Slovenske Maticе«. Zemljevid slovenskega ozemlja se tiska ter kmalu izide. — Uradne ure pisarne Slovenske Maticе, Kongresni trg 7/1 so ob počitnicah vsak torek in petek od 3—5 popoldne. 413

Gospodarska zveza, Centrala za skupni nakup in prodajo

F. Z. Z. O. Z.

Ljubljana, podružnica Celje, Razlagova ulica št. 1, ima v zalogi špecerijske predmete, kolonialno blago, vse vrste žita, moke i. t. d. Prvovrstno češko in angleško manufakturo, najboljši splitski cement, lahki in težki bencin, vsakovrstne poljedelske stroje in železnina. Največja izbira mesnatih izdelkov. Nakup domačih vin, kakor tudi nakup in prodaja vsakovrstnega lesa. Vse informacije naj se zahteva od podružnice Celje. 2-398

Štev. 792.

RAZPIS.

Okrajni zastop v Mariboru razpisuje gradbo o krajne ceste II. razreda Malna—Velka (občina Ploberšnica) v dolžini 3,3 km.

Gradba se mora izvršiti točno po načrtih, ki so interesantom med 8. in 12. uro dopoldan v uradnih prostorih okrajnega zastopa, Koroška cesta 26, na vpogled. Tam so razvidni natančnejši predpisi glede izvršitve gradbe in kakovosti materijala, po katerih naj se točno sestavi cela ponudba.

V obče so obvezni za deloprijemnika vsi splošni in posamezni pogoji za oddajo javnih del.

Ponudbe je vložiti zapečatenе najpozneje do 1. septembra 1921.

Priložiti jim je potrdilo o plačani 3% varščini cele ponudbene svote.

Varščina naj bodo vložne knjižice kaknega domačega denarnega zavoda.

Z delom se prične takoj, dovršiti ga je do 31. decembra 1922.

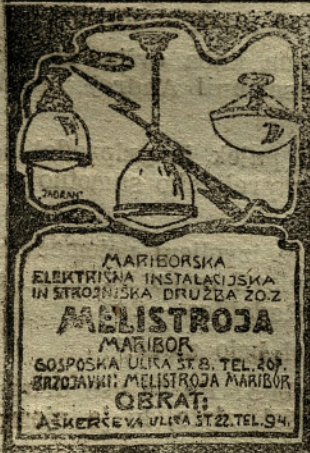
Okrajni zastop Maribor, dne 15. julija 1921.

Vladni komisar: dr. Leskovar s. r.

LIVARNA
ZA
ZVONOVE IN KOVINE
POPREJ DENZELA SINOV
MARIBOR : KOPALIŠKA ULICA 9
je zopet v obratu!
CERKVENE ZVONOVE
izdeluje surove litve v vseh kovinah in zlitvinah (bron, medenina, aluminij itd.)
UMETNA LIVARNA
RELIEFI, CERKVENI SVETILNIKI
Vsa oprema za žgalnice, kletarstva, pivovarna, oprema za plin in vodovod, oprema za cevi, pipe za pivo, uteži iz medenine lastnega izdelka. Popraviljalnica za brizgalne itd.
Inž. J. & H. Buhl. 146

Srčne čestitke izrekajo g. šefu **Jakobu Preac** k godu nastavljenici firme **Preac in Šostarič** 418

Kdor ne verjame, naj poskusi, in prepričal se bo, da se kupi: 390
Klobuke, obleko, perilo, čevlje, dokolenice, potov. košare, torbice za trg in razno galanterijsko blago najboljšje in najceneje pri tvrdki **Jakob Lah, Maribor, Glavni trg 2.**



Prodajalni oddelek: Prodaja vseh inštalacijskih predmetov kakor svetilnik, dinamo-stroje, električnih, benciniovih in diselovih motorjev.
Inštalacijski oddelek: Izvršitev notranjih inštalacij, visokih in nizkih električnih napeljav, transformatornih postaj, električnih central za mesta, vasi, posestva in tovarne v vsakem načinu električnega toka.
Električna delavnica: Novo ovijene električnih strojev, popravila in izdelava novih kurilnih predmetov za likalnike, priprave za kuhanje in specialne aparate.

Izdelovanje proračunov in izvršitev inženirskih del za strojne stavbe ter elektrotehniko. 400
Tozadevna pojasnila radevolje vsikdar na razpolago.